

Toespraak president Leendert Verheij bij opening Themadag Kenniscentrum Cybercrime ‘In het oog van de digitale storm’ (29 april 2015)

Dames en heren,

Graag heet ik u hartelijk welkom op de jaarlijkse themadag van het Kenniscentrum Cybercrime, een kenniscentrum dat verbonden is aan het Haagse gerechtshof. Het is al weer de zesde themadag, sinds de oprichting van het kenniscentrum in 2009.

De eerste themadag in 2010 (toen nog een halve dag) kende als thema: Cyberrechtspraak, durft u het aan? Inmiddels is dat al lang geen vraag meer. De rechtspraak heeft een voortreffelijk ontwikkeld Kenniscentrum dat flink aan de weg timmert en aan de verschillende gerechten de kennis en informatie beschikbaar stelt die nodig zijn om Cyberrechtspraak van goede kwaliteit te leveren. Met het aanbod van cursussen, digitaal toegankelijke kennisbronnen, het intensief volgen van stormachtige ontwikkelingen (uiteraard ook internationaal) en talloze contacten met - wat ik maar even aanduid als - ketenpartners in deze materie staat het Kenniscentrum op de kaart en voorziet het in een behoefte. We merken dat ook aan het aantal bezoekers van onze themadagen, dat ieder jaar stijgt. Het verheugt ons dat met name ook de deelname vanuit de rechtspraak zelf groeiende is.

Het is nu de derde keer dat ik de themadag mag openen en ik merk steeds weer dat het geen enkele moeite kost om, als het om dit onderwerp gaat, aan te sluiten bij de actualiteit. Er is op dit gebied heel veel gaande. Nog maar twee weken geleden was er in Den Haag de vierde Global Cyber Space Conference. Daar ging het vooral om de vraag hoe je enerzijds internet zo goed mogelijk kunt benutten en anderzijds kunt verzekeren dat het doen van zaken via internet veilig is, dat de privacy van mensen wordt gewaarborgd, bescherming wordt geboden tegen Cybercrimes, en – last but not least – de internationale stabiliteit in het cyberdomein wordt bevorderd.

Inzoomend op het thema van vandaag wil ik aandacht vragen voor een opmerkelijk verschijnsel. In Nederland (en in heel West-Europa) is al jaren sprake van een daling van de (geregistreerde) criminaliteit. Uit onderzoeken blijkt ook wel dat mensen zich veiliger zijn gaan voelen. Maar waar dit zeker geldt voor, wat ik maar noem, de analoge wereld, kan dit beslist niet gezegd worden van de digitale werkelijkheid. Ik noem drie voorbeelden:

- het Cybercrimecentrum van Europol presenteerde eind februari een overzicht van nieuwe bedreigingen en ontwikkelingen rond seksueel kindermisbruik via internet. Nederland is veruit Europees koploper in internetdiensten waar gebruikers kunnen kijken naar seksueel misbruik van kinderen. Niet op filmpjes – maar live! De criminaliteit ontwikkelt zich hier niet alleen in omvang, maar ook in gruwelijkheid.
- Op 1 april jl. stuurde de minister van Veiligheid en Justitie het Inspectierapport ‘Aanpak van internetoplichting door de politie’ naar de Tweede Kamer. Internetoplichting, slechts één van de vormen van vermogenscriminaliteit via internet. Enkele cijfers uit dat rapport: in 2013 werden ongeveer 50.000 aangiften van internetoplichting gedaan bij het Landelijk Meldpunt Internetoplichting (LMIO) respectievelijk de politie. 77 strafdossiers werden ingezonden naar de politie-eenheden en in 82 dossiers werd ondersteuning verricht aan die eenheden. Wat er uiteindelijk met die dossiers gebeurde, is vervolgens minder duidelijk. Internetoplichting behoort niet tot landelijke of lokale prioriteiten, zo wordt vermeld. De meeste aangiften worden dan ook niet in behandeling genomen. En als er al zaken in behandeling zijn genomen, dan is niet bekend wat daar uiteindelijk mee gebeurd is. Niet duidelijk is dus in hoeveel gevallen “in behandeling nemen” na onderzoek alsnog heeft geresulteerd in sepot. Ook is niet bekend hoeveel zaken naar het OM zijn doorgestuurd, laat staan dat bekend is hoeveel zaken uiteindelijk bij de rechter terecht zijn gekomen of nog zullen komen. Het lijkt wel zeer aannemelijk dat van die 50.000 aangiften slechts een fractie ooit bij de rechter terechtkomt. Dit was 2013. Vorige week werd melding gemaakt van een valse Dixon’s website op marktplaats, een ontwikkeling van fake webwinkels en dan wordt al gauw de schaal van internetoplichting aanzienlijk groter.
- Datingfraude: afgelopen weekend stond in de Volkskrant te lezen dat slachtoffers - veelal psychisch kwetsbare en eenzame mensen - vorig jaar gemiddeld € 20.000,-aan hun virtuele liefde verloren.

In een rapport van (andermaal) Europol d.d. 2 maart 2015 (Massive Changes in the criminal landscape) wordt aandacht besteed aan de grote en snelle veranderingen die gaande zijn en verwacht moeten worden. “Wordt er naar algemene cybercrime-trends gekeken, dan verwacht Europol een toename van complexiteit, aantal en omvang van aanvallen, alsmede het aantal slachtoffers en de economische schade”.

Daling van criminaliteitscijfers in de digitale sfeer is voorlopig allerm minst te verwachten, integendeel! Het relatief geringe aantal zaken dat de rechtspraak bereikt mag vragen oproepen. Hoe dat ook zij, de rechtspraak investeert in kennis en deskundigheid. Van die investering is deze dag een voorbeeld. Goed dat u met velen gekomen bent voor een boeiend en actueel programma. Ik wens u een bijzonder waardevolle en leerzame themadag.